

Aftale om flere år på arbejdsmarkedet

Indledning

Danskernes levetid fortsætter med at stige. Det er både blandt ufaglærte, faglærte og personer med videregående uddannelse, at levetiden stiger. Denne udvikling er meget bedre end forventet.

Samtidig er der flere og flere ældre, som vurderer deres helbred som godt, særdeles godt eller fremragende. Der er god grund til at glæde sig over den positive udvikling i helbredet, og at levetiden i Danmark vokser mindst lige så meget som i vores nabolande.

Også beskæftigelsen er øget blandt de ældre. Stigningen er bredt funderet på tværs af uddannelsesgrupper, og det er både før og efter folkepensionsalderen, at beskæftigelsen er stigende.

Regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) og Dansk Folkeparti er enige om, at denne positive udvikling skal understøttes af en række ændringer, som sikrer, at det bedre kan betale sig at blive på arbejdsmarkedet, og at det gode pensionssystem vi har i Danmark bliver endnu bedre.

Regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) og Dansk Folkeparti er således enige om følgende initiativer:

- Målretning af aldersopsparing
- Pulje til håndtering af samspilsproblemet, som udmøntes i Jobreform fase II
- Pensionsudbetalingsalderen harmoniseres med efterlønsalderen
- Forhøjelse af udbetalingsperioden for ratepensioner med 5 år til 30 år
- Frivillig skattefri udbetaling af efterlønsbidrag
- Mulighed for hurtigere udbetaling af opsat pension
- Opstramning af opholdskrav for fuld ret til folkepension
- Opstramning af opholdskrav for fuld ret til ældrecheck
- Opstramning af opholdskrav for fuld ret til førtidspension
- Harmonisering af regler for flygtnings optjening af førtidspension
- Måltrettet indsats for fastholdelse af ældre medarbejdere
- Nedsættelse af integrationsydelsen med 3 pct.
- Styrkelse af incitamentet til repatriering
- Afskaffelse af danskstillæg og indførelse af danskbonus

Øget incitament til opsparing sidst i arbejdslivet

Med henblik på at øge gevinsten ved pensionsopsparing sidst i arbejdslivet og dermed tilskyndelse til at blive længere på arbejdsmarkedet gennemføres følgende ændringer i reglerne for aldersopsparing:

Personer, som har mere end 5 år til folkepensionsalderen, kan indbetale op til 5.000 kr. efter skat pr. år.

Personer, der har 5 år eller mindre til folkepensionsalderen kan indbetale op til 45.000 kr. efter skat i 2018. Grænsen stiger med 1.000 kr. årligt frem til 2023, hvorefter der kan indbetales 50.000 kr. efter skat pr. år. til aldersopsparing.

Efter folkepensionsalderen kan der indbetales det samme beløb til aldersopsparing som i de sidste 5 år før folkepensionsalderen.

Personer, der har påbegyndt udbetaling fra fradragsberettigede pensionsordninger, kan ikke indbetale på aldersopsparing.

Opsparing i aldersopsparingsordningen kan udbetales som en sumydelse, som en ratepension eller som en livrente, eller som kombinationer af disse.

Med ændringerne i reglerne for aldersopsparing målrettes ordningen i højere grad den pensionsopsparing, der foretages sidst i arbejdslivet. Dermed sikres tilskyndelsen til pensionsopsparing i den del af arbejdslivet, hvor samspilsproblemet for fradragsberettigede pensionsordninger er størst, og hvor manglende tilskyndelse til pensionsopsparing kan bidrage til tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Samtidig sikrer muligheden for at opspare 5.000 kr. efter skat gennem hele livsforløbet, at personer med lav indkomst vil kunne indbetale en relativt stor andel af den samlede pensionsopsparing på en ordning uden indkomstaftapning af folkepensionen. Det sikrer et højere afkast af pensionsopsparingen.

For at understøtte at aldersopsparingen i øget omfang også kan anvendes af arbejdsmarkedspensionsselskaberne, vil Skatteministeriet i samarbejde med pensionsbranchen finde en hensigtsmæssig måde at håndtere opkrævningen af skat, når der indbetales til aldersopsparing som led i en arbejdsmarkedspension.

De angivne beløbsgrænser er fastsat som grundbeløb i 2017-niveau og opreguleres hvert år efter reglerne i personskattelovens § 20.

Ændringerne træder i kraft 1. januar 2018.

Pulje til samspilsproblem – Lavere skat på pensionsindbetalinger

Der afsættes en pulje på 2,4 mia. kr. fuldt indfaset til reduktion af beskatningen af pensionsindbetalinger. Puljen udmøntes i efteråret af forligskredsen om Jobreform I.

Den afsatte pulje skal ses i sammenhæng med den aftalte ændring i reglerne for aldersopsparing. Indbetaling af en relativt større andel af de samlede pensionsindbetalinger på en aldersopsparing og puljen til samspilsproblemet vil tilsammen sikre, at den forøgede gevinst ved pensionsopsparing fører til højere disponible indkomster både i arbejdslivet og i pensionsalderen. Der er endvidere en finansieringsmæssig sammenhæng, idet de ændrede regler for aldersopsparing i de kommende år ventes at fremrykke skattebetalinger i et omfang, der svarer til størrelsen af den aftalte pulje.

Udmøntningen af puljen skal endvidere ses i lyset af aftale om Jobreform fase II i efteråret. I forbindelse med ændringerne i skattesystemet fastsættes de nærmere regler for fradrag for pensionsindbetalinger i en aftale mellem Regeringen og Dansk Folkeparti.

Obligatorisk opsparing – reduktion af restgruppen

Aftaleparterne er enige om, at stor udbredelse af egen pensionsopsparing er en forudsætning for, at det samlede pensionssystem kan sikre tilstrækkelig levestandard og begrænsede indkomstforskelle blandt pensionister. En vigtig forudsætning for et robust og retfærdigt pensionssystem er således, at alle sparer op til sin egen pension. Herudover er det en selvstændig værdi, at den enkelte økonomisk kan tage vare på sig. Det giver personlig frihed og selv-værd.

Udbredelse af opsparingsbaserede pensionsordninger til personer, som i dag ikke sparer op eller sparer begrænset op til pension, kan imidlertid ikke ses isoleret fra samspilsproblemet i pensionssystemet.

Derfor er aftalepartnerne enige om, at en eventuel indførelse af obligatorisk pensionsordning for personer med ingen eller begrænset pensionsopsparing skal ses i sammenhæng med udmøntning af puljen til samspilsproblemet. I lyset af resultaterne af de gennemførte ændringer som led i Jobreform 2, vil parterne udmønte puljen til løsning af samspilsproblemet og i forlængelse heraf igangsætte arbejdet med at afdække mulighederne for indførelse af obligatorisk pensionsopsparing.

Justering af pensionsudbetalingsalder og udbetalingsperiode for ratepension

Det tidligste tidspunkt for ordinær udbetaling af pensionsordninger (pensionsudbetalingsalderen) ændres fra 5 år før folkepensionsalderen til 3 år før folkepensionsalderen. Forhøjelsen af pensionsudbetalingsalderen vil gælde for alle nye kontrakter uanset type. Dvs. både aldersopsparing, ratepension og livrente er omfattet.

Tjenestemænd, der ansættes efter forhøjelsen af pensionsudbetalingsalderen, vil tidligst kunne modtage tjenestemandspension 3 år før folkepensionsalderen. Tilsvarende forhøjelse gælder for folketingsmedlemmer, ministre mv. Ændringen gælder for ministre pr. aftaledag. Ændringen berører ministre, der optjener ministerpension med folkepensionsalderen som udbetalingsalder, jf. lov om vederlag og pension m.v. for ministre.

Derudover ændres på den maksimale udbetalingsperiode for ratepensioner fra 25 år til 30 år.

Ændringen i den maksimale udbetalingsperiode skal ses i sammenhæng med den stigende levetid, mens justering i reglerne for udbetaling af pensionsordninger sker i naturlig forlængelse af, at efterlønsperioden bliver 3 år, og tiltaget vil understøtte en senere tilbagetrækning.

Den aftalte forøgelse af den maksimale udbetalingsperiode for ratepensioner vil indebære en øget frihed for den enkelte til at strække sin ratepension lidt længere. Ændringen vurderes at

have relativt begrænsede økonomiske konsekvenser, idet der for langt de fleste kontrakter fortsat forventes at blive aftalt en udbetalingsperiode, der er betydelig kortere end de 30 år.

Tilsvarende vurderes den aftalte ændring i det tidligste tidspunkt for ordinær udbetaling af pensionsordninger at have relativt beskedne økonomiske konsekvenser. Tiltaget vil på lang sigt kunne bidrage til en lidt senere gennemsnitlig tilbagetrækning, idet det vil bidrage til at færre kan anvende pensionsopsparing til at finansiere nedsat arbejdstid eller fuld tilbagetrækning allerede 4-5 år før pensionsalderen.

Frivillig skattefri udbetaling af efterlønsbidrag

Det er med gældende regler muligt at framelde sig efterlønsordningen og få sine indbetalte efterlønsbidrag tilbagebetalt (med en forrentning svarende til satsreguleringsprocenten). Ved frivillig framelde inden efterlønsalderen får man som hovedregel overført de indbetalte bidrag til en pensionsordning.

Aftaleparterne er enige om, at der skal være gunstige vilkår for dem, som i lyset af den længere levetid og bedre sundhed ønsker at udskyde sin tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Der gives derfor mulighed for, at medlemmer af efterlønsordningen skattefrit kan få tilbagebetalt deres tidligere indbetalte efterlønsbidrag, hvis de vælger at træde ud af efterlønsordningen.

Der vil efter forslaget vedtagelse i perioden fra 1. januar 2018 til 30. juni 2018 kunne ansøges om at træde ud af efterlønsordningen og få de indbetalte efterlønsbidrag tilbagebetalt skattefrit. Muligheden gælder for medlemmer af efterlønsordningen, der på ansøgningstidspunktet endnu ikke har nået efterlønsalderen. Beløbet vil blive udbetalt i juli måned 2018.

Skattefriheden gælder for efterlønsbidrag indbetalt fra 1999 og frem til og med den 22. juni 2017. Indbetalinger, som er foretaget efter den 22. juni 2017 og frem til det eventuelle udtrædelsestidspunkt i 2018, vil blive tilbagebetalt fratrukket en afgift på 30 pct. (som ved kontante udbetalinger under gældende regler). Tilbagebetalingsbeløbet fastsættes efter satsen i 2018.

Den skattefri udbetaling indebærer, at de indbetalte bidrag behandles skattemæssigt fordelagtigt, idet bidrag til efterlønsordningen er fradragsberettigede ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst som et ligningsmæssigt fradrag.

Personer, der benytter sig af muligheden for skattefri tilbagebetaling af deres efterlønsbidrag, kan ikke efterfølgende benytte sig af fortrydelsesordningen i efterlønsreglerne. Der skal sikres tilstrækkelig information til målgruppen.

Baseret på erfaringerne fra ordningen i 2012 forventes med betydelig usikkerhed, at i størrelsesordenen 50.000 personer vil benytte sig af muligheden for skattefri udbetaling af efterlønsbidrag og melde sig ud af efterlønsordningen i løbet af 2018, svarende til ca. 12 pct. af det forventede antal medlemmer af ordningen i 2018.

Tiltaget ventes at give anledning til en gradvis stigning i antallet af beskæftigede som følge af den fremtidige reduktion af antallet af personer, der er berettiget til efterløn. Frem mod 2025 ventes den strukturelle beskæftigelse at stige med ca. 700 fuldtidspersoner. Beskæftigelsesstigningen er størst i årene omkring 2035, hvor den er på ca. 2.000 fuldtidspersoner.

Mulighed for hurtigere udbetaling af opsat pension

Aftaleparterne er enige om at gøre reglerne for udbetaling af opsat pension mere fleksible og give mulighed for, at man i tillæg til de nuværende regler kan vælge at få en del af den opsatte pension udbetalt enten som en tiårig ydelse eller som sumydelse ved overgang til folkepension og den resterende del udbetalt over 10 år.

For personer, som vælger at arbejde efter folkepensionsalderen, er det efter gældende regler muligt at udskyde den offentlige pension og derved opnå et livsvarigt tillæg (ventetillægget) til pensionen fra det tidspunkt, man vælger at overgå til folkepension.

Der gives valgfrihed mellem de eksisterende regler, en fremrykning til udbetaling af hele den opsatte pension over en tiårig periode og en fremrykning, hvor en del af den opsatte pension udbetales på folkepensionstidspunktet og den resterende del udbetales over en tiårig periode.

Ved en fremrykning til udbetaling over en tiårig periode beregnes ventetillægget til folkepensionen (grundbeløb og pensionstillæg) efter helt samme principper som i dag. På den måde bliver den forventede værdi af de samlede udbetalinger af folkepension (som udgangspunkt) ikke påvirket af, om man vælger at få tillægget udbetalt over en tiårig periode eller livsvarigt.

Derudover kan den enkelte vælge yderligere at fremrykke den del af udbetalingen af opsat pension, som udgøres af ventetillægget til folkepensionens grundbeløb. Som udgangspunkt svarer det udbetalte engangsbeløb til de fremtidige ventetillæg til grundbeløbet, som personen ville få udbetalt ved opsættelse over en tiårig periode eller livsvarigt. Engangsbeløbet indgår ikke i grundlaget for topskatten. Ventetillægget til pensionstillægget vil være tiårigt. Ventetillæg for en person med fuld folkepension under livsvarig udbetaling og for de nye muligheder for hurtigere udbetaling fremgår af Tabel 1.

Tabel 1**Ventetillæg for person med fuld folkepension, 2017-niveau**

	Livsvarig (gældende)	Tiårig	Tiårig (pensionstillæg)	Engangssum (grundbeløb)
Kr. 2017-niveau				
1 års opsat pension	7.600	16.800	8.600	73.900
2 års opsat pension	16.800	33.600	17.300	147.800
3 års opsat pension	27.500	50.300	25.900	221.800
4 års opsat pension	38.100	67.100	34.600	295.700

Anm.: Venteprocenten er beregnet med udgangspunkt i 2-årige dødelighedstavler fra Danmarks Statistik fra 2015:2016. Der er taget udgangspunkt i grundbeløbet efter 2017-regler i 2017-niveau.

Venteprocenten er opgjort ved opsat pension fra 65-års alderen. Beløb er angivet før skat og er afrundet til næmeste 100 kr.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Ændringen træder i kraft 1. juli 2018 og gælder også for pension, der opsættes efter denne dato som en del af igangværende opsætningsperioder. For pension, som er opsat over en periode før 1. juli 2018, fastholdes livsvarige ventetillæg. Ved opsættelse af pensionen i to perioder opgøres venteprocenten fortsat som summen af venteprocenterne for hver periode.

Muligheden for at få udbetalt den opsatte pension over en kortere periode – fremfor som et livsvarigt tillæg til folkepensionen – kan medvirke til, at gøre forøgelsen af folkepensionen mere synlig for den enkelte. Da forbrugsevnen typisk er større i de første år som pensionist end sidst i livet, kan en fremrykket udbetaling af den opsatte pension derudover være bedre afstemt med den enkeltes ønsker om tilrettelæggelse af forbrug i løbet af pensionist-tilværelsen. Det vurderes at ordningen vil gøre opsat pension mere attraktiv og betyde at flere vælger at forblive i beskæftigelse. Effekten er ikke indregnet i provenuvirkningen, da der ikke er tilstrækkeligt empirisk grundlag.

Optjeningsprincip for pensionsydelse

Kravet til optjening af fuld folkepension, fuld supplerende pensionsydelse (ældrecheck) og fuld førtidspension strammes og reglerne tilpasses, så der bliver en bedre sammenhæng med reglerne for folkepensionsalderen.

I dag opnås retten til fuld folkepension, supplerende pensionsydelse og førtidspension, når man har boet i 40 år i riget (Danmark, Grønland og Færøerne) efter det fyldte 15. år. Ophold i udlandet som følge af udstationering fra virksomheder, myndigheder, forsvar m.v. er undtaget kravet. I takt med at folkepensionsalderen hæves, kan man altså opnå fuld folkepension ved en faldende andel af voksenlivet i Danmark.

Reglen ændres således, at man fremover skal have boet 9/10 af perioden fra det fyldte 15. år til folkepensionsalderen i riget, for at kunne opnå ret til fuld folkepension og fuld supplerende pensionsydelse (ældrecheck).

Aftaleparterne er enige om at søge at forøge gevinsten ved beskæftigelse efter folkepensionsalderen for personer som ikke har optjent retten til fuld folkepension. Regeringen vil i løbet af efteråret 2017 undersøge de juridiske muligheder for, at der ved beskæftigelse efter folkepensionsalderen udløses et forøget tillæg ud over det almindelige ventetillæg ved opsat pension, dog således at det samlede tillæg for brøkpensionisten ikke kan overstige ventetillægget ved fuld folkepension.

Forslaget træder i kraft den 1. juli 2018 og omfatter alle, der opnår folkepensionsalderen den 1. juli 2025 eller senere. Den 7-årige overgangsordning sikrer, at personer, der ved ændringens ikrafttræden 1. januar 2019, har optjent ret til fuld folkepension efter de gældende regler, har mulighed for at optjene ret til fuld folkepension efter de nye regler.

Reglerne for fuld førtidspension justeres, så de svarer til reglerne for folkepension. Der kan fremover således opnås fuld førtidspension, hvis man frem til tidspunktet for tilkendelsen af førtidspensionen har boet 9/10 af tiden efter det fyldte 15. år i Danmark.

Reglerne for flygtnings opførelse af bopælstid ved tilkendelse af førtidspension harmoniseres med reglerne for danskere og andre udlændinge, der kommer til Danmark. Reglerne ændres således, at flygtninge fremover vil skulle bo 3 år i riget mellem det fyldte 15. år og folkepensionsalderen for at åbne for ret til førtidspension, ligesom størrelsen på førtidspension alene vil blive opgjort på baggrund af deres bopælstid her i riget. Ved opførelse af brøkpension kan der for flygtninge kun suppleres op til niveauet for integrationsydelse, indtil de opfylder opholdskravet om 7 ud af 8 år for ret til kontant- eller uddannelseshjælp.

I forhold til nye tilkendelser af førtidspension træder forslaget i kraft den 1. juli 2018 for personer, der når folkepensionsalderen den 1. juli 2025 eller derefter. Overgangsreglen skal ses i lyset af, at det ikke er muligt at optjene ret til forøget brøkpension efter tilkendelse af førtidspension.

Regeringen og Dansk Folkeparti er enige om at efterse de generelle vilkår for optjeningsprincipper for øvrige ydelser i efteråret 2017.

Måltrettet indsats for fastholdelse af ældre medarbejdere

Tænketank for et længere og godt seniorarbejdsliv

Den gradvise forøgelse af tilbagetrækningsalderen – som vi har set i de seneste år – skal understøttes ved at sætte fokus på de udfordringer, som nogle seniorer kan opleve i forhold til bl.a. kompetencer og helbred. Seniorer, defineret som aldersgruppen over 60 år, er således en sammensat gruppe. Det foreslås på den baggrund, at der nedsættes en "Tænketank" for et længere og godt seniorarbejdsliv.

Tænketanken skal grundlæggende arbejde med to temaer:

1. Hvordan seniorer i højere grad end i dag kan fastholdes på arbejdsmarkedet
2. Hvordan beskæftigelsesindsatsen til ledige seniorer kan styrkes

For begge undersøgelsestemaer lægges der bl.a. op til, at seniortænketanken skal gennemføre et nabotjek, så erfaringerne med seniorindsatser mv. i Danmarks nabolande kommer til at indgå i tænketankens arbejde. Både Norge og Sverige har således større succes med at fastholde ældre medarbejdere på arbejdsmarkedet end Danmark. Herudover vil der være fokus på gode virksomhederfaringer og udbredelse af best practice.

Tænketanken skal målrettet bearbejde holdninger og skabe debat om muligheder og udfordringer ved flere ældre medarbejdere på arbejdsmarkedet. I sit arbejde skal Tænketanken inddrage relevante aktører på arbejdsmarkedet og blandt civilsamfundet mv.

Formålet med tænketanken er således både at forøge kvaliteten i seniorarbejdslivet og understøtte en fortsat stigning i beskæftigelsen. Der vil således være fokus på, hvilke indsatser der virker og kan styrkes, såvel i offentligt regi som på virksomhedsniveau.

Tænketanken nedsættes af aftaleparterne i 2. halvår 2017 og skal arbejde i godt halvandet år frem til 1. halvår 2019. Tænketankens produkter kan være rapporter, debatarrangementer, kampagner mv.

Der afsættes samlet 5 mio.kr. i perioden 2017-2019 til Tænketankens arbejde.

Styrket information om mulighederne for senere tilbagetrækning

Aftaleparterne er enige om, at borgerne hurtigt og let skal kunne opnå den nødvendige information om regler med relevans for deres tilbagetrækningsbeslutning. Det gælder særligt information om mulighederne for og økonomiske fordele ved senere tilbagetrækning.

Der er derfor enighed om, at informationsindsatsen skal styrkes.

Gennemgang af særregler og -praksis for seniorer i beskæftigelsessystemet

Der iværksættes en gennemgang af regler og praksis i beskæftigelsessystemet med henblik på at sikre, at udformningen af reglerne, og den måde de anvendes, i videst muligt omfang understøtter, at ældre hurtigt kan vende tilbage til ordinær uetøttet beskæftigelse. Resultaterne af arbejdet rapporteres inden udgangen af 2017.

Reduktion af integrationsydelsen

Integrationsydelsen reduceres med 3 pct. for yderligere at tilskynde modtagere af ydelsen til at tage et arbejde. Der foretages konsekvensændringer af de gældende kontanthjælpslofter som følge af det nye niveau for integrationsydelsen.

Styrkelse af repatrieringsordningen

Regeringen og Dansk folkeparti er enige om at styrke den nuværende repatrieringsordning og at anvende en del af provenuet fra den reducerede integrationsydelse til dette formål. Regeringen og Dansk Folkeparti er enige om at foretage udmøntningen i løbet af efteråret 2017.

Danskbonus

Det nuværende skattepligtige dansktillæg på 1.500 kr. pr. måned omlægges til en tidsbegrænset bonus (danskbonus), der udbetales af 6 rater af 1.500 kr. efter samme kriterier og til samme målgruppe som i dag, herunder danske statsborgere på integrationsydelse.

Derudover indføres der en skattefri danskbonus på 6.000 kr. i integrationsloven til udlændinge, der er omfattet af integrationsprogrammet, men ikke modtager integrationsydelse. Danskbonus efter integrationsloven kan udbetales efter samme kriterier som den tidsbegrænsede danskbonus, dvs. efter bestået prøve i Dansk 2, tilsvarende eller en højere prøve.

Det er kun muligt at få udbetalt bonus for bestået prøve i dansk én gang. Enten får man danskbonus udbetalt i 6 rater efter lov om aktiv socialpolitik eller også kan man få danskbonus udbetalt efter integrationsloven.

Målgruppen for det samlede forslag vil dermed inkludere integrationsydelsesmodtagere, herunder udlændinge og danske statsborgere, samt selvforsørgende udlændinge under integrationsprogrammet.

Med danskbonussen fastholdes det direkte økonomiske incitament til at lære dansk. Samtidig styrkes incitamentet for udlændinge til at komme i arbejde, da gevinsten ved at lære dansk afkobles fra modtagelsen af integrationsydelse.

Virkningen på de offentlige finanser frem mod 2025

Aftalen er samlet set neutral for de offentlige finanser frem mod 2025. Det skal ses i sammenhæng med, at finansieringen af de konkrete tiltag i 2023-2025 også dækkes af et bidrag fra det finanspolitiske råderum, *jf. tabel 2*. Den afsatte pulje til håndtering af samspilsproblemet er fastlagt, så den i 2025 modsvarer effekten af de fremrykkede skatteindtægter i forbindelse med justeringen af aldersopsparingsordningen.

Tabel 2

Oversigt over saldovirkning, 2018-25 i 2017-niveau

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Mia. kr., 2017-niveau								
1. Målrkning af aldersopsparing	2,2	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	2,4	2,4
2. Pulje til håndtering af samspilsproblemet, som udmøntes i JR fase II	-1,9	-1,9	-1,9	-2,0	-2,0	-2,4	-2,4	-2,4
3. Pensionsudbetalingsalderen harmoniseres med efterlønsalderen								
4. Forhøjelse af udbetalingsperioden for ratepensioner med 5 år til 30 år								
5. Frivillig skattefri udbetaling af efterlønsbidrag ¹⁾	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,0	0,1	0,2
6. Mulighed for hurtigere udbetaling af opsat Pension	-0,0	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Virkning af tiltag 7-13	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Balance ²⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,1

Anm.: Et positivt tal indikerer at tiltaget styrker de offentlige finanser. Et negativt tiltag indikerer modsat, at der trækkes på det eksisterende råderum i de offentlige finanser.

- 1) Adgang til frivillig skattefri udbetaling af efterlønsbidrag skønnes udover de viste provenuer med usikkerhed at give anledning til en engangsudgift, som er neutral for den strukturelle saldo.
- 2) Balancen indregner virkningen af alle 14 tiltag. Et negativt tal indikerer, at der trækkes på det eksisterende råderum i finanspolitikken.

Ændringerne i reglerne for aldersopsparing skønnes at medføre en omlægning fra fradragsberettiget pensionsopsparing til aldersopsparing, som forventes at give anledning til fremrykning af skatteprovenu. Frem mod 2025 forventes saldopåvirkningen at være positiv, *jf. tabel 2*. På længere sigt vil skattefriheden af udbetalinger fra aldersopsparing føre til en reduktion i skattebetalingerne og herudover vil den manglende modregning i folkepensionen betyde højere udgifter til folkepension. Tiltaget har der derfor en negativ virkning på den offentlige saldo på længere sigt.

Der afsættes en pulje på 2,4 mia. kr. fuldt indfaset til håndtering af samspilsproblemet.

Udmeldelserne fra efterlønsordningen ventes at give anledning til en engangsudbetaling på i størrelsesordenen 5 mia. kr. i 2018, som ikke påvirker den strukturelle saldo. Tiltaget ventes

at svække den strukturelle saldo med ca. 0,2 mia. kr. årligt i årene 2018-2022, som følge af bl.a. reducerede efterlønsbidrag. I 2025 ventes den strukturelle saldo forbedret med ca. 0,2 mia. kr., fordi de positive skatteeffekter af beskæftigelsesvirkninger dominerer renteudgifter og faldet i efterlønsbidrag.

Med muligheden for at få en hurtigere udbetaling af opsat pension fremrykkes udgifterne til ventetillægget. Det forøger udgifterne til folkepension i de kommende år og skønnes at svække saldoen med 0,3 mia. kr. i 2025. Efter en årrække vil merudgifterne til folkepension aftage, så ordningen på længere sigt er omtrent neutral for de offentlige finanser.

Tilpasning af reglerne for fuld optjening af pensionsydelse, skønnes samlet set at medføre offentlige mindreudgifter efter skat og tilbageløb på i størrelsesordenen 23 mio. kr. i 2025, jf. tabel 3, stigende til en varigt mindreudgift på godt 260 mio.kr. fra 2045.

Harmonisering af regler for flygtnings optjening af førtidspension forventes at styrke saldoen med ca. 35 mio. kr. i 2025.

Tabel 3

Oversigt over saldovirkning af tiltag 7 til 13, 2018-25 i 2017-niveau

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Mio. kr., 2017-niveau								
7. Opstramning af opholdskrav for fuld ret til folkepension	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Opstramning af opholdskrav for fuld ret til ældrecheck	0	0	0	0	0	0	0	0
9. Opstramning af opholdskrav for fuld ret til førtidspension	2	5	8	11	15	18	21	24
10. Harmonisering af regler for flygtnings optjening af førtidspension	5	10	15	20	25	30	30	35
11. Måltrettet indsats for fastholdelse af ældre medarbejdere	-15	-25	-35	-35	-35	-35	-35	-35
12. Nedsættelse af integrationsydelsen med 3 pct.	27	21	20	20	18	14	12	11
13. Afskaffelse af dansktillæg og indførelse af danskbonus	5	3	3	3	2	0	0	-1
Samlet virkning af tiltag 7 – 13	24	14	11	19	25	27	28	34

Anm.: Et positivt tal indikerer at tiltaget styrker de offentlige finanser. Et negativt tiltag indikerer modsat, at der trækkes på det eksisterende råderum i de offentlige finanser.

Der afsættes 250 mio. kr. over perioden 2018-2025 til en pulje med initiativer, som skal styrke ældres muligheder for at blive længere på arbejdsmarkedet. Puljen skal bl.a. finansiere "Tænketanken" for et længere og godt seniorarbejdsliv. Fra puljen afsættes der 5 mio. kr. til tænketankens arbejde i 2017-2019.

Reduktion af integrationsydelsen skønnes at medføre et merprovenu på 11 mio. kr. i 2025 på grund af lavere udgifter til integrationsydelse.

Samlet set skønnes mindreudgifter til dansktillæg og merudgifter til Dansk Bonus at være omtrent provenuneutrale i 2025.

Bilag: Nærmere om beregning af venteprocenter

Ved udbetaling af ventetillæg over en 10-årig periode beregnes venteprocenten efter helt samme principper som i dag. Det vil sige, at venteprocenten beregnes som varigheden af udskydelsen i måneder delt med den forventede levetid i måneder over den 10-årige udbetalingsperiode. Denne opgørelse sker på tidspunktet, hvor udbetalingen starter.

Ved udbetaling af ventetillægget knyttet til folkepensionens grundbeløb som et engangsbeløb beregnes dette engangsbeløb som varigheden af udskydelsen i måneder gange årets sats for fuldt grundbeløb (justeret for evt. brøkpension) på udbetalingstidspunktet delt med tolv.

Disse opgørelser af 10-årigt ventetillæg og engangsbeløb sikrer, at udbetalingsperioden ikke i sig selv har betydning for det gennemsnitlige udbetalte beløb over restlivet opgjort i årets niveau det år, hvor udbetalingen starter.